

Noten:

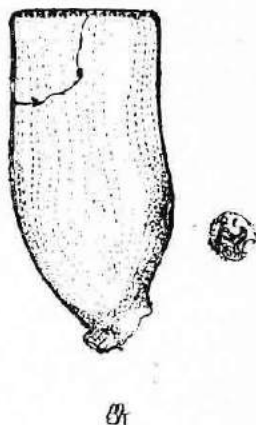
1) Methode Friederich, ontwikkeld door wijlen de heer F.H.W. Friederich. De methode komt neer op het meten van de inhoud volgens de formule $HxBxO$ (hoogt x breedte x diameter kop-opening). Het produkt wordt in de door Friederich samengestelde grafiek teruggezocht om zodoende het jaartal te kunnen bepalen. Zie A.W.N. monografie nr.2, 1975

2) Informatie ontleend aan een artikel van H.Tupan in de Pijpelogische Kring Nederland, 2e jaargang nr.7

Volgens een mededeling van W.J. van Hoorn waren er voor 1654 ook reeds pijpmakers te Amersfoort gevestigd.

VERVOLG "PIJPEN UIT HAMBURG"

Niet lang nadat ik het artikel over de vondsten uit Hamburg²⁾ bij de redactie had ingeleverd, werd de regel 'Het hoogzwangere tulpmodel heb ik in ons land echter nog niet gevonden', al achterhaald. Bij Reeuwijk vond ik zo'n pijpekopje met bult. Op deze welving werd het merk de leeuw in Hollandse tuin of de Hollandse duit, ingedrukt. Het behoorde toe aan Frans Verzijl¹⁾ uit Gouda. Vergeleken met de Hamburgse vondst is vooral het grootte verschil opmerkelijk. De Hamburgse koppen meten h 52; b 23,5; $\emptyset$ 18,5 tegen resp. 44,5; 21; 17,5 van de vondst uit Reeuwijk. Het laatste pijpje moet dan ook tussen 1745 en 1765 gemaakt zijn. Het korte hieltje, dat in een vlakje eindigt, is voorzien van één Gouds wapentje. Dit wapentje en de vele dunne glanzende strepen, ontstaan door het wrijven van de kop met een agaasteen, duiden op een hoge kwaliteit.

Na het uitblijven van reacties van verzamelaars en het ontbreken van dit type in het vondstverslag uit Waddinxveen¹⁾, mogen we aannemen dat dit "éénzijdige tulpmodel" weinig gemaakt werd. Ook dit sierlijke model getuigt van het grote vakmanschap van de Goudse pijpmakers uit de achttiende eeuw.

Piet Smiesing

Literatuur:

- 1) Het Goudse pijpmakersgeslacht Verzijl, J.v.d.Meulen, PKN no.15 pag.52
- 2) Pijpen uit Hamburg, Piet Smiesing en Hans Brinkerink, PKN no.18 pag.38